

**UCHWAŁA NR XXV/293/2021
RADY POWIATU BĘDZIŃSKIEGO**

z dnia 26 kwietnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 920) i art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 218 ze zmianami) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Będzińskiego

Jan Powalka

Załącznik do uchwały Nr XXV/293/2021
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 26 kwietnia 2021 r.

***Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021-2025***

Będzin, 2021

Spis treści:

Wprowadzenie

<i>1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne</i>	<i>s. 5</i>
<i>1.1. Definicja przemocy</i>	<i>s. 5</i>
<i>1.2. Rodzaje i skutki przemocy</i>	<i>s. 7</i>
<i>1.3. Źródła przemocy</i>	<i>s. 10</i>
<i>1.4. Cykle przemocy</i>	<i>s. 11</i>
<i>2. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie</i>	<i>s. 13</i>
<i>3. Zasoby instytucjonalne Powiatu</i>	<i>s. 15</i>
<i>4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego</i>	<i>s. 16</i>
<i>4.1. Analiza SWOT</i>	<i>s. 24</i>
<i>5. Założenia Programu</i>	<i>s. 26</i>
<i>6. Cele Programu i kierunki działania</i>	<i>s. 28</i>
<i>7. Monitoring i ewaluacja Programu</i>	<i>s. 35</i>
<i>8. Finansowanie Programu</i>	<i>s. 36</i>

Zakończenie

Wprowadzenie

Zjawisko przemocy w rodzinie jest poważnym problemem społecznym i jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny, jak i poszczególnych jej członków. Przemoc w rodzinie jest zagadnieniem bardzo szerokim. Mówiąc o przemocy wobec członków rodzin mamy na myśli różne zachowania i działania naruszające prawa i dobra drugiej osoby, powodujące u niej szkody i cierpienia. Trzeba pamiętać, że przemoc nie zawsze narusza prawo karne, ale niepodważalnie zawsze narusza prawa drugiego człowieka, m.in. prawo do wyrażania swoich poglądów i opinii, do uznawania jego podmiotowości prawnej, zakazu stosowania tortur, nieludzkiego, poniżającego traktowania lub karania oraz zakaz trzymania drugiego człowieka w poddaństwie.

Stosowanie przemocy jest zjawiskiem dosyć powszechnym, istniejącym w wielu społeczeństwach. Statystyki prowadzone przez różne instytucje nie do końca odzwierciedlają skalę tego problemu. Osoby pokrzywdzone często nie zgłaszają problemu z obawy przed konsekwencjami swojej decyzji, nie widzą możliwości rozwiązania problemu, a także z lęku przed opinią społeczeństwa, w którym nadal funkcjonują mity i stereotypy na temat przemocy. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w dalszym ciągu stanowi wyzwanie dla służb zajmujących się tym obszarem polityki społecznej.

Obowiązek opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika z art. 6 ust 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (jt. Dz. U. z 2020r., poz. 218 ze zm.). Dodatkowo Program jest skorelowany z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 ze zm.), Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 przyjętego uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021r. (MP z 2021r., poz. 235), Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025.

Program został opracowany przez Zespół ds. opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Skład Zespołu stanowili przedstawiciele instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu Powiatu: MOPS w Będzinie, MOPS w Czeladzi, MOPS w Wojkowicach, MOPS w Sławkowie, OPS w Psarach, OPS w Mierzęcicach, OPS w Siewierzu, OPS w Bobrownikach, Powiatowa Komenda Policji, Sąd Rejonowy Wydział Karny w Będzinie, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie.

Głównym celem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 jest podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego. W celu osiągnięcia zamierzonego celu priorytetowego zostały opracowane również cele szczegółowe, które dotyczą czterech obszarów: profilaktyka i edukacja społeczna, pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, oddziaływania względem osób stosujących przemoc w rodzinie oraz podniesienie kompetencji służb społecznych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Opracowanie powyższych celów zostało poprzedzone dokonaniem diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego na podstawie danych statystycznych zebranych z: Powiatowej Komendy Policji, Sądu Rejonowego Wydziału Karnego w Będzinie, ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu oraz instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, tj. Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie.

Program określa również adresatów, sposób monitorowania oraz źródła finansowania. Wskazane zostały także podmioty – partnerzy realizacji Programu odpowiedzialni za realizację celów, jak również zadania adresowane do specjalistów i instytucji – zmierzające do opracowania efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Będzińskiego.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

1.1. Definicja przemocy

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest opracowanie ogólnej definicji przemocy. Taka definicja została zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W myśl art. 2 pkt 2 w/w ustawy przemoc w rodzinie należy rozumieć jako:

jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zgodnie z ustawową definicją przemocy – przemoc to nie tylko powtarzające się zachowanie, ale też pojedyncze akty. Może to być działanie lub zaniechanie jakiejś czynności. Zachowanie to jednak musi być umyślne.

W literaturze przedmiotu można znaleźć wiele definicji przemocy. Należy jednak pamiętać, że wszystkie mają pewne elementy wspólne:

- przemoc jest intencjonalna,
- przemoc jest skierowana na kontrolowanie i podporządkowanie ofiary
- przemocy towarzyszy nierównowaga sił – sprawca wykorzystuje przewagę nad ofiarą,
- przemoc prowadzi do naruszenia podstawowych praw i wolności ofiary,
- przemoc zawsze powoduje cierpienie oraz szkody.

Irena Pospiszyl określa przemoc jako „wszelkie nieprzypadkowe akty przemocy godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej lub psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji”¹. W tym ujęciu

¹ Pospiszyl I.: Razem przeciw przemocy. Warszawa 1999.

znajdujemy zarówno intencjonalność zachowania sprawcy, jak i fizyczne i psychiczne skutki przemocy.

Podobną definicję podaje Badura-Madej oraz Dobrzyńska Masterhazy nazywając przemocą „każde zachowanie, którego intencją jest wyrządzenie krzywdy drugiemu człowiekowi, lub czyn, który jest postrzegany jako mający taką intencję”².

W definicji Jerzego Mellibrudy zostało uwzględnione jeszcze jedno ważne kryterium, jakim jest dysproporcja sił. Według autora przemoc to: „intencjonalne zachowanie naruszające wszelkie prawa i dobra osobiste jednostki, w sposób uniemożliwiający jej obronę i powodujące szkody psychiczne, fizyczne, symboliczne i materialne”³.

Przemoc w rodzinie można również definiować uwzględniając różne punkty odniesienia: prawny, psychologiczny, społeczny i moralny ⁴.

Perspektywa prawna – w tym ujęciu przemoc jest zabroniona, a kodeks karny określa szereg czynów dokonanych z użyciem przemocy jako przestępstwo i wyznacza kary za ich popełnienie. Podstawowym artykułem mówiącym o znęcaniu się fizycznym lub moralnym nad członkiem rodziny jest art. 207 kodeksu karnego.

Perspektywa psychologiczna – pozwala rozumieć zachowania osób krzywdzonych, wewnętrzne i sytuacyjne mechanizmy sterujące przemocą, a także złożone procesy interakcji między ofiarą i sprawcą. Perspektywa psychologiczna przemocy jest niezwykle przydatna w procesie pomagania ofiarom przemocy w rodzinie, odbudowywaniu poczucia własnej wartości i mocy.

Perspektywa moralna – przemoc jest postrzegana jako zło moralne wobec słabszych, zasługujące na potępienie.

Perspektywa społeczna – przemoc jest tu ujmowana z dwóch punktów widzenia. Po pierwsze - normy, postawy rozpowszechnione w społeczeństwie mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Po drugie - pozwala dostrzec wymiar społeczny przemocy w rodzinie, np. przenoszenie zachowań przemocowych poza dom rodzinny.

Spośród wielu definicji przemocy za najbardziej adekwatną do niniejszego Programu można uznać definicję Ireny Pospiszyl, która traktuje przemoc jako: „każde zachowanie skierowane wobec bliskiej osoby, które jest intencjonalne, a jego celem jest utrzymanie

² Badura-Madej W., Dobrzyńska-Masterhazy A.: Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia. Kraków 2000.

³ Mellibruda J.: Przemoc domowa, (w:) „Charaktery” 1997, nr 10.

⁴ Sasal D.H.: Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA. Warszawa 2005.

kontroli i władzy nad tą osobą. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa, powodujące cierpienia i szkody”⁵.

1.2. Rodzaje i skutki przemocy

Przemoc funkcjonuje zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i grupowym. Może mieć charakter instrumentalny, staje się wówczas środkiem do realizacji określonych celów, ale może być także bezinteresowna. W literaturze przedmiotu najczęściej opisuje się cztery podstawowe formy przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jest intencjonalnym zachowaniem, powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko. Czynne formy przemocy to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie, kopanie, duszenie, bicie, użycie broni, topienie, nie udzielenie niezbędnej pomocy.

2. **Przemoc psychiczna** – jest najczęstszą formą przemocy i najbardziej nieuchwytną. Ten rodzaj przemocy wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstyżenie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.

Przemoc psychiczna stanowi system zachowań mających na celu obniżenie poczucia wartości u partnera i uzyskanie nad nim pełnej kontroli. Mechanizmami stosowanymi przez sprawcę są:

- izolacja - pozbawiająca ofiarę społecznego poparcia, zmniejszająca jej możliwości stawiania oporu, uzależniająca od sprawcy, doprowadzająca do skoncentrowania się na nim, a następnie do monopolizacji uwagi,
- monopolizacja uwagi - ofiara koncentrując się na aktualnym położeniu wspiera introspekcję, eliminuje bodźce inne niż te, którymi manipuluje oprawca,
- osłabienie - prowadzi do przemęczenia, którego efektem jest minimalizacja fizycznej i psychicznej możliwości stawiania oporu,
- groźby - nasilają lęk i rozpacz
- sporadyczne okazywanie pobłażliwości - motywuje pozytywną skłonność do uległości
- demonstrowanie wszechwładzy - wskazujące na daremność stawiania oporu,

⁵ Pospiszyl I.: Przemoc w rodzinie. Wydawnictwo WSiP. Warszawa 1998.

- zmuszanie do spełniania prostych wymagań – wyrobienie nawyku posłuszeństwa ⁶.

Przejawami złego odnoszenia się są: upokarzanie, wyzywanie, poniżanie, groźby, niszczenie przedmiotów mających wartość materialną lub emocjonalną dla ofiary, degradacja wartości moralnych i emocjonalnych ofiary.

3. **Przemoc seksualna** – to naruszenie intymności polegające na wymuszaniu różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, a także krytykowanie zachowań seksualnych. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu.

4. **Przemoc ekonomiczna** – to szereg zachowań prowadzących do kontroli i dominacji finansowej nad partnerem, do których należą między innymi takie zachowania, jak odbieranie zarobionych przez daną osobę pieniędzy lub ich wydzielanie, czy też ograniczanie współmałżonkowi dostępu do konta bankowego.

Jako przemoc ekonomiczną rozumie się również zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka oraz powstrzymywanie się od płacenia alimentów. Także podejmowanie działań powodujących przez współmałżonka utratę pracy lub niemożność jej podjęcia stanowi rodzaj przemocy.

Formą przemocy może być też celowe unikanie zatrudnienia. W tym przypadku ofiarami nierzadko są mężczyźni, którzy zostają jedynymi żywicielami rodziny, gdy partnerka nie chce podjąć pracy. Wiąże się to często z dużym obciążeniem psychicznym dla takich osób.

Ponadto kontrola dostępu opieki zdrowotnej i edukacji dla współmałżonka, a także niszczenie rzeczy osobistych bądź wspólnych małżonków oraz zbywanie majątku bez wiedzy partnera może stanowić przejaw przemocy ekonomicznej ⁷.

Niektórzy autorzy podają jeszcze jeden rodzaj przemocy – **zaniedbanie** rozumiane jako niezaspokajanie podstawowych potrzeb (psychicznych i fizycznych). Tę formę przemocy stosują najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia i higieną. Zaniedbanie to także niezaspokajanie potrzeb żywieniowych i związanych z ubiorem.

⁶ Problemy przemocy w rodzinie. Materiały szkoleniowe dla osób interweniujących i pomagających, Instytut Psychologii Zdrowia PTP Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, cz.4.

⁷ Pospiszyl I.: Przemoc w rodzinie. op. cit.

Tabela 1.**Formy i skutki przemocy w rodzinie ⁸**

Rodzaje przemocy	Formy przemocy	Skutki przemocy
Przemoc fizyczna	Szarpanie, bicie, kopanie, popychanie, topienie, duszenie, przytrzymywanie, przypalanie papierosem, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nieudzielenie niezbędnej pomocy	<ul style="list-style-type: none">• Bezpośrednie: uszkodzenie ciała – urazy, złamania, siniaki, stłuczenia, poparzenia.• Pośrednie: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, lęku, strachu, zaburzenia psychosomatyczne, bezsenność
Przemoc psychiczna	Wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, narzucanie swojego zdania, krytyka, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie pożywienia, snu, schronienia, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie	Zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości, osłabienie fizycznych i psychicznych zdolności stawiania oporu, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne
Przemoc seksualna	Gwałt, wymuszenie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wyśmiewanie wyglądu ciała, krytyka zachowań seksualnych	Obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia godności, oziębłość, lęk, strach, zaburzenia seksualne
Przemoc ekonomiczna	Okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na	Całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie

⁸ <http://www.niebieskalinia.info/index.php/premoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>

	utrzymanie, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka,	podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości.
--	--	--

Można zatem powiedzieć, że skutki przemocy mogą mieć **charakter indywidualny** związany z osobistymi doświadczeniami osoby doznającej przemocy, przejawiający się w zaburzeniach zdrowia fizycznego i psychicznego. **Spolecznymi skutkami** przemocy są zaburzenia emocjonalne oraz trudności w wypełnianiu ról społecznych, w tym także roli rodzica. **Skutki ekonomiczne** związane są natomiast z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, a więc instytucjami które zaangażowane są w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

1.3. Źródła przemocy w rodzinie

Nie ma jednej, spójnej koncepcji wyjaśniającej źródła przemocy domowej. Najczęściej wyróżnia się trzy podejścia teoretyczne:

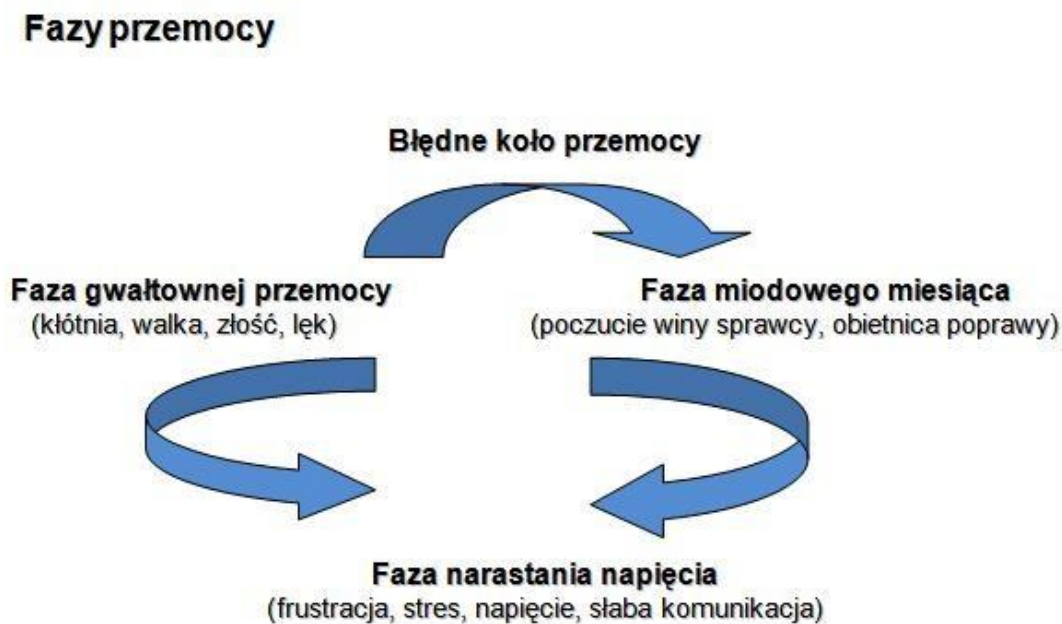
- **podejście intraindywidualne** – w tym podejściu istotną rolę odgrywają czynniki osobowościowe (np. poczucie wartości, kompetencji społecznych), psychopatologiczne (antysocjalne zaburzenia osobowości, nadużywanie alkoholu) i neurologiczne (uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, urazy głowy),
- **podejście socjokulturowe** – ujęcie to obejmuje systemową teorię rodziny, socjologiczną teorię funkcjonalną, teorię strukturalną i koncepcje feministyczne. Systemowa teoria rodziny ujmując przemoc jako utrwalony wzorzec w relacjach między małżonkami i koncentruje się na zmianach, jakie zachodzą w obrębie systemu rodzinnego, zarówno w odniesieniu do układu władzy i kontroli, jak i wzajemnej komunikacji. Koncepcje strukturalne podkreślają znaczenie czynników sytuacyjnych, takich jak stres, frustracja. Natomiast feministyczne podejście odwołuje się do patriarchalnej struktury społecznej, w której to mężczyzna ma pozycję uprzywilejowaną,

- **podejście społeczno-psychologiczne** – należą do niego teorie społecznego uczenia się i modelowania, teoria frustracji i agresji, teoria konfliktu. Teorie społecznego uczenia się traktują przemoc jako zachowanie wyuczone, powielanie wzorca. Teorie konfliktu zakładają, iż konflikt jest nieodłącznym elementem grup. Przemoc staje się sposobem realizacji własnych potrzeb i żądań w sytuacjach, gdy inne sposoby okazują się nieskuteczne⁹.

1.4. Cykle przemocy

Przemoc w rodzinie jest najczęściej zjawiskiem powtarzalnym, charakteryzującym się swoistą dynamiką. Osoby doświadczające przemocy przechodzą przez trzy fazy powtarzającego się cyklu.

Rysunek 1. Cykle przemocy

I. **Faza narastającego napięcia** – tę pierwszą fazę przemocy charakteryzuje pojawienie się coraz więcej sytuacji konfliktowych oraz wzrost napięcia w związku. Sprawca przemocy staje się coraz bardziej drażliwy, jest ciągle spięty, swoje emocje wyładowuje na partnerce:

⁹ Badura-Madej, Dobrzyńska-Masterhazy: op. cit.

może ją poniżyć i krytykować. Sprawia wrażenie jakby nie panował nad swoim gniewem. Reakcją ofiary najczęściej jest to, że za wszelką cenę stara się opanować sytuację. Zaczyna przeproszać partnera za swoje zachowanie, uspokajać go. Zaczyna usprawiedliwiać swoje zachowania. U Niektórych kobiet w tej fazie pojawia się wiele dolegliwości psychosomatycznychm.in. ból głowy, bezsenność, zaburzenia w rytmie oddychania.

II. Faza ostrej przemocy – w tej fazie napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust. Zachowanie sprawcy staje się coraz bardziej nieprzewidywalne, gwałtowne. Wybuchy gniewu mogą wywołać małe drobiazgi. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem, kopaniem. Można też zaobserwować silne natężenie agresji słownej. Kobieta ponownie stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić partnera i ochronić siebie. Jednak nie przynosi to oczekiwanego efektu. Złość partnera narasta coraz bardziej. Skutki użytej przemocy mogą być różne: fizyczne – siniaki, otarcia, obrażenia wewnętrzne; psychologiczne – apatia, depresja.

III. Faza miodowego miesiąca – w momencie kiedy sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył granice, zmienia się w inną osobę. Zaczyna przeproszać partnerkę za to co zrobił, żałuje czynu którego się dopuścił, obiecuje, że to się już więcej nie powtórzy. W tej fazie sprawca zaczyna okazywać skruchę, ciepło i miłość. Dbą o ofiarę, spędza z nią czas. Dzięki takiemu zachowaniu ofiara zaczyna wierzyć, że sprawca się zmienił, a niedawny akt przemocy był tylko incydentem¹⁰. Faza miodowego miesiąca jednak mija i niebawem zatacza krąg: znowu pojawia się faza narastania napięcia. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza.

Cykle takie mogą trwać wiele lat, przy czym zwykle skracają się do fazy „miodowego miesiąca”, wydłużają się i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

¹⁰ Krzywicka L.: „Przemoc w rodzinie – specyfika pracy socjalnej z ofiarami przemocy”, (w:) „Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych” red. Pawlas-Czyż S. Toruń 2007.

2. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

Traktowanie przemocy ujmowanej w kontekście łamania praw człowieka znalazło odzwierciedlenie w wielu dokumentach zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony i jej ofiar.

W polskim ustawodawstwie jednym z najważniejszych aktów prawnych gwarantującym ochronę osobom w tym dzieciom przed wszystkimi rodzajami przemocy jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**. Art. 40 Konstytucji stanowi, iż: „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. W art. 47 znajdujemy zapis, że: „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”. Z kolei art. 72 stanowi: „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka”.

Istotnym elementem programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest uchwalenie w 2005r. **ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**. Ustawa wprowadza definicję przemocy w rodzinie, a także określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Ustawa wprowadza również uprawnienia dla osób doznających przemocy. W/w ustawa nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego, jak również na administrację rządową bardzo ważne zadania mające na celu zbudowanie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie kraju.

Obronie interesów osób krzywdzonych w rodzinie mają służyć również zapisy zawarte w:

- **ustawie z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy** (Dz. U. z 2020r. poz. 1359)
- **ustawie z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego** (Dz. U. z 2020r., poz. 30 z późn. zmianami)

- **ustawie z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny** (Dz. U. z 2020r., poz. 1444 z późn. zmianami)
- **Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne,**

Bardzo ważnym narzędziem w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „**Niebieska Karta**” wprowadzona Rozporządzeniem Rady Ministrów w 2011r. (*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2011r. Dz. U. Nr 209, poz. 1245*), która zakłada ścisłą współpracę służb realizujących zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niebieska Karta jest narzędziem służącym do zapobiegania dalszemu stosowaniu przemocy w rodzinie oraz zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Obejmuje ona zespół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (policja, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, oświata, służba zdrowia, pomoc społeczna) w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą. Po sporządzeniu formularza „Niebieska Karta” – A” jest on przekazywany niezwłocznie do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Członkowie zespołu lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta –C” na posiedzeniu w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. W dalszej kolejności członkowie zespołu lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta – D” w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Obowiązkiem zespołu jest wnikliwe przeanalizowanie sprawy, przygotowanie planu pomocy rodzinie i realizowanie go w dalszej części procedury. Zakończenie procedury jest możliwe w dwóch przypadkach:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

3. Zasoby instytucjonalne Powiatu

Na terenie Powiatu Będzińskiego funkcjonuje sieć instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

- **Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie**
Będzin, ul. Krasickiego 17
- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie**
Będzin, ul. Krasickiego 17
- **Sąd Rejonowy w Będzinie**
Będzin, ul. Sączewskiego 23
- **Powiatowa Komenda Policji w Będzinie**
Będzin, ul. Bema 1
- **Prokuratura Rejonowa w Będzinie**
Będzin, ul. Modrzejowska 73A
- **ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu :**
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie**, ul. 11 Listopada 1
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi**, ul. 17 Lipca 27
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wojkowicach**, ul. Sobieskiego 125
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie**, ul. Kościelna 11
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu**, ul. Żwirki i Wigury 16
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach**, ul. Szkolna 100
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Mierzęcicach**, ul. Wolności 95
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach**, Dobieszowice, ul. Kościuszki 25c

4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego

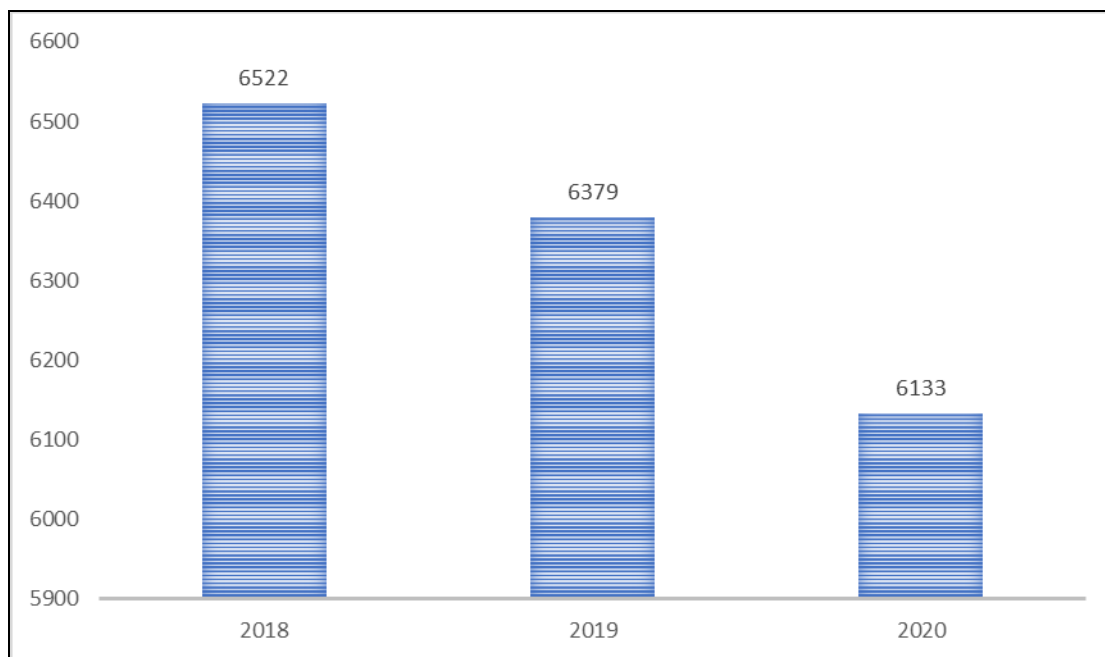
W celu wyznaczenia kierunków działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej konieczne jest przeprowadzenie wnikliwej diagnozy i oszacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Jednym z istotnych źródeł danych dotyczących przemocy w rodzinie są statystyki policyjne. Z analizy statystyk komend wojewódzkich Policji wynika, iż w 2018r. sporządzonych zostało ogółem **73 153** formularzy „Niebieska Karta”. W roku 2019r. takich formularzy było **74 313**, natomiast w 2020r. - **72 601**. Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż 2020r. nastąpił spadek liczby wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w stosunku do roku 2018 i 2019. Pomimo zauważalnego zmniejszenia się liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta”, w dalszym ciągu liczba odnotowanych przypadków przemocy jest wysoka .

Analiza danych statystycznych Policji wskazuje, iż najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy w rodzinie jest przemoc psychiczna. W 2018r. odnotowano 75 555 przypadków. W 2019r. nastąpił wzrost – **81 000**. Tendencja wzrostowa utrzymuje się także w 2020r. – odnotowano **81 344** przypadki przemocy psychicznej. Odnosząc się do przemocy fizycznej w 2018r. odnotowano **57 580** przypadków, w 2019r. – **58 963**, natomiast w 2020r. przemoc fizyczna wystąpiła w **57 760** przypadkach. **23 057** przypadki to w 2018r. inny rodzaj przemocy. W 2019r. inny rodzaj przemocy dotyczył **23 004** przypadków, natomiast w 2020r. – **21 985**.

Na terenie województwa śląskiego możemy również zaobserwować tendencję spadkową. Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach w 2018r. policjanci sporządzili **6 522** formularzy, w 2019r. było już **6 379** „Niebieskich Kart”, natomiast w roku 2020 – **6 133**.

Wykres 1 Liczba sporządzonych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w województwie śląskim w latach 2018-2020

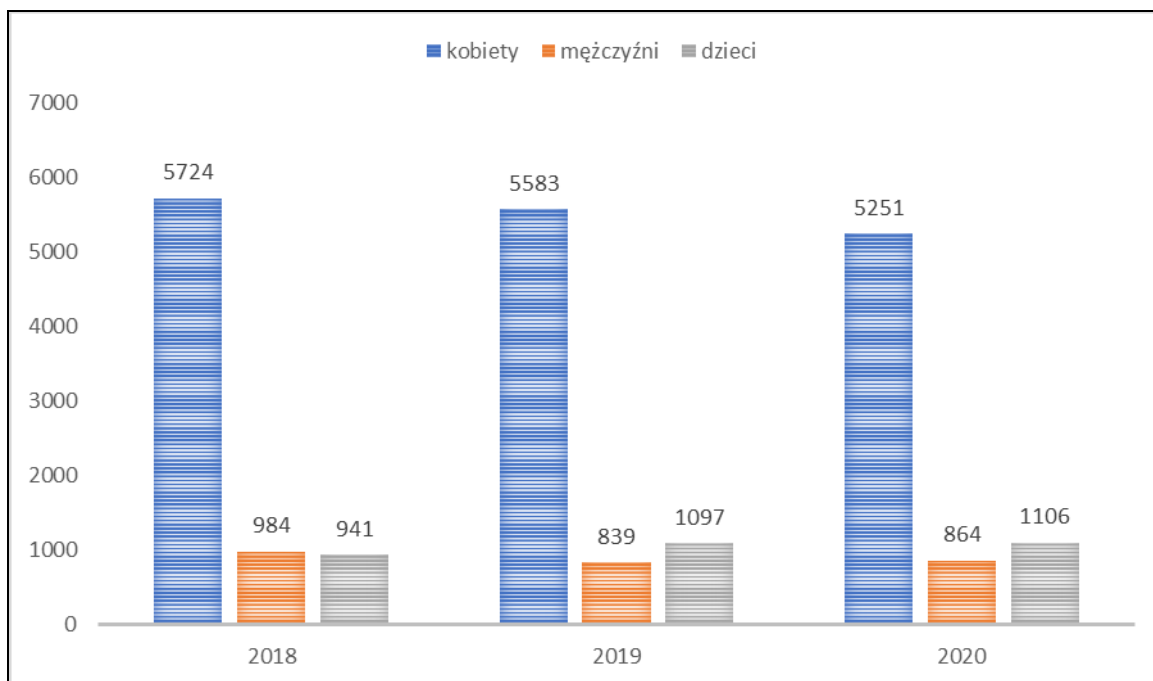

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach

Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w województwie śląskim w 2018r. wyniosła **7 649**. W 2019r. takich osób było **7 519**, natomiast w 2020r. – **7221**. Wśród ofiar przemocy domowej w 2018r. najliczniejszą grupę stanowiły kobiety – **5 724** oraz dzieci – **941**. W 2019r. ofiarami przemocy były najczęściej kobiety – **5 583** oraz małoletni **1 097**. Dla porównania w 2020r. osób, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy domowej było: **5 251** kobiet oraz **1 106** małoletnich. Analizując powyższe dane, można zauważyć że zmniejsza się liczba kobiet, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie. Niepokojący jest natomiast fakt, iż znacznie wzrasta liczba małoletnich, wobec których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy domowej.

Wykres 2

Zestawienie - liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie

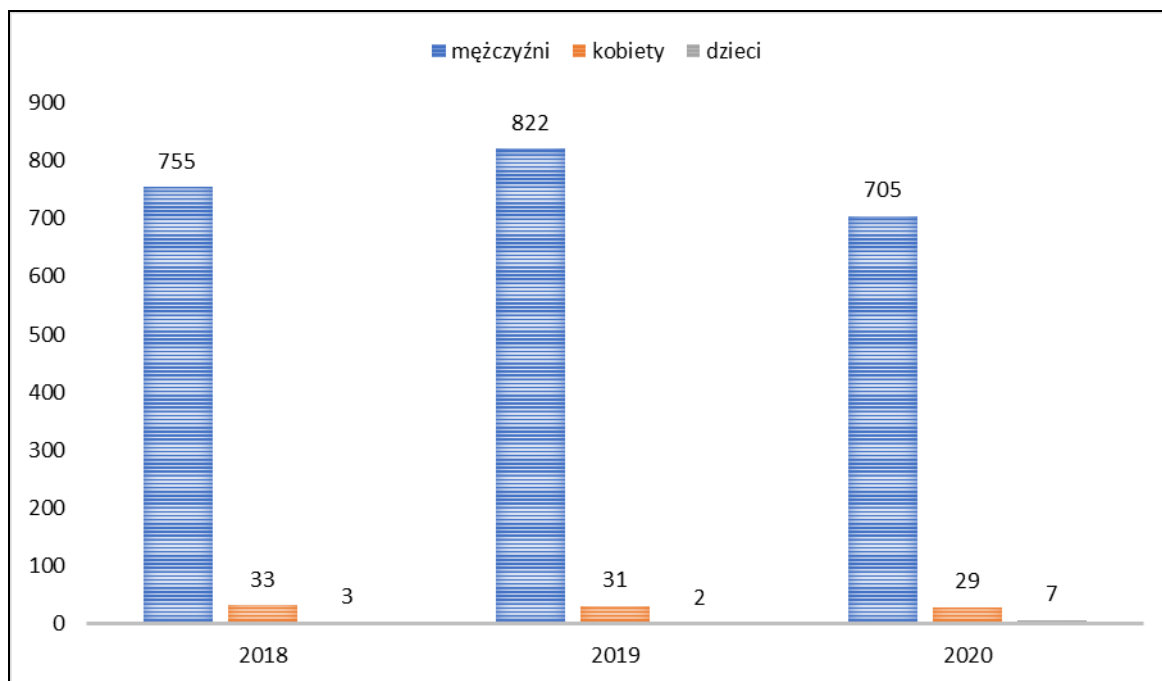

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach

W 2018r. dokonano zatrzymania **791** osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie – **755** mężczyzn, **33** kobiety i **3** osoby małoletnie. W roku 2019 zatrzymano **855** osób – **822** mężczyzn, **31** kobiet oraz **2** nieletnich. W roku 2020 można zauważyć tendencję spadkową: zatrzymano **741** osób – **705** mężczyzn, **29** kobiet i **7** nieletnich. Z powyższych danych wynika, iż najczęściej osobami wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wobec bliskich są mężczyźni.

Wykres 3

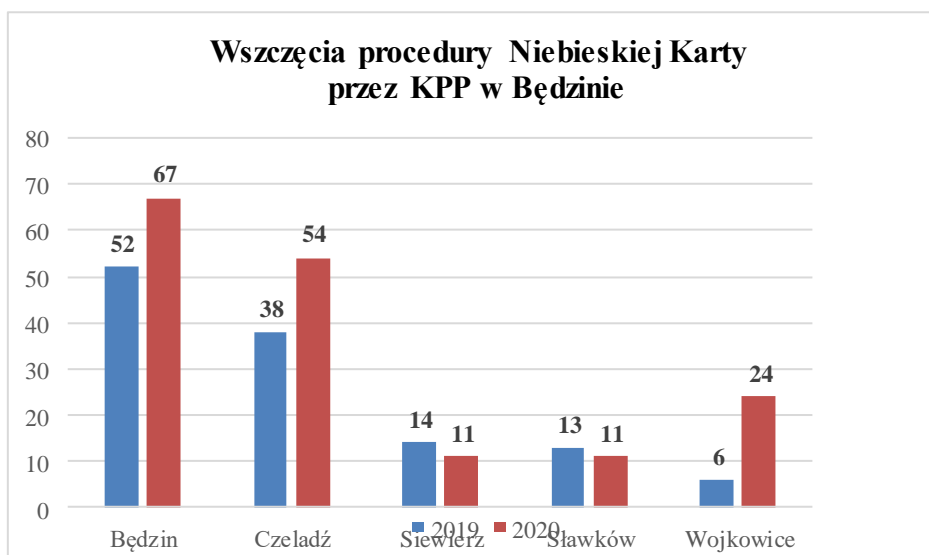
Zestawienie – liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2018-2020

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach

Pomimo zmniejszającej się liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta” przez funkcjonariuszy Policji na terenie całego kraju, w niektórych rejonach można zauważyć tendencję wzrostową w tym zakresie. Taka sytuacja dotyczy m.in. Powiatu Będzińskiego. Dokonując diagnozy przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego można zauważyć tendencję wzrostową w zakresie liczby interwencji w sprawach związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie. W 2019r. policjanci Powiatowej Komendy Policji w Będzinie sporządzili **123** formularze „Niebieska Karta”. W 2020r. takich formularzy zostało sporządzonych **167**.

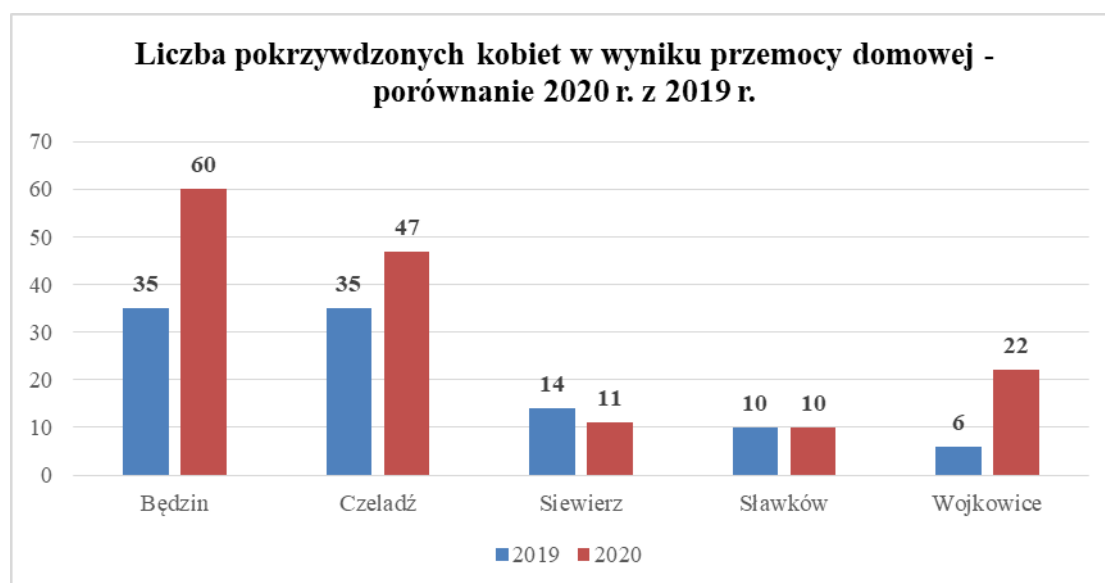
Wykres 4 Liczba sporządzonych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Będzinie

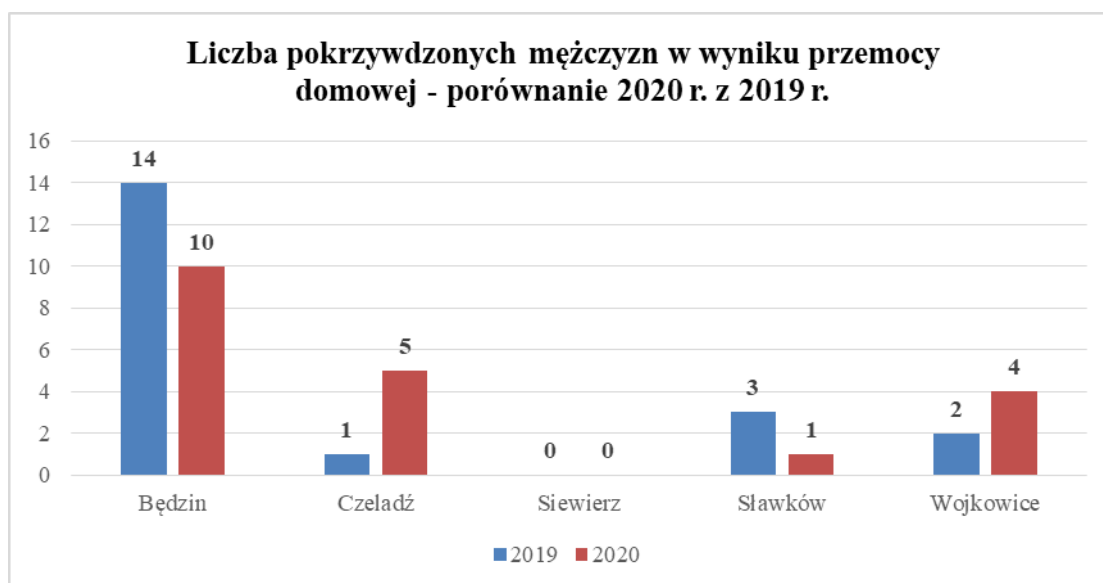
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie w 2019r. w Powiecie Będzińskim wyniosła **126**. Najczęściej osobami pokrzywdzonymi były kobiety – **100** (mężczyzn było **20**, małoletnich - **6**). Dla porównania w 2020r. liczba ofiar przemocy domowej wyniosła ogółem **176**, w tym - **150** kobiet, **20** mężczyzn i **6** małoletnich. Analizując powyższe dane, można zauważyć wzrost liczby osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.

Wykres 5 Liczba pokrzywdzonych kobiet w wyniku przemocy domowej w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020

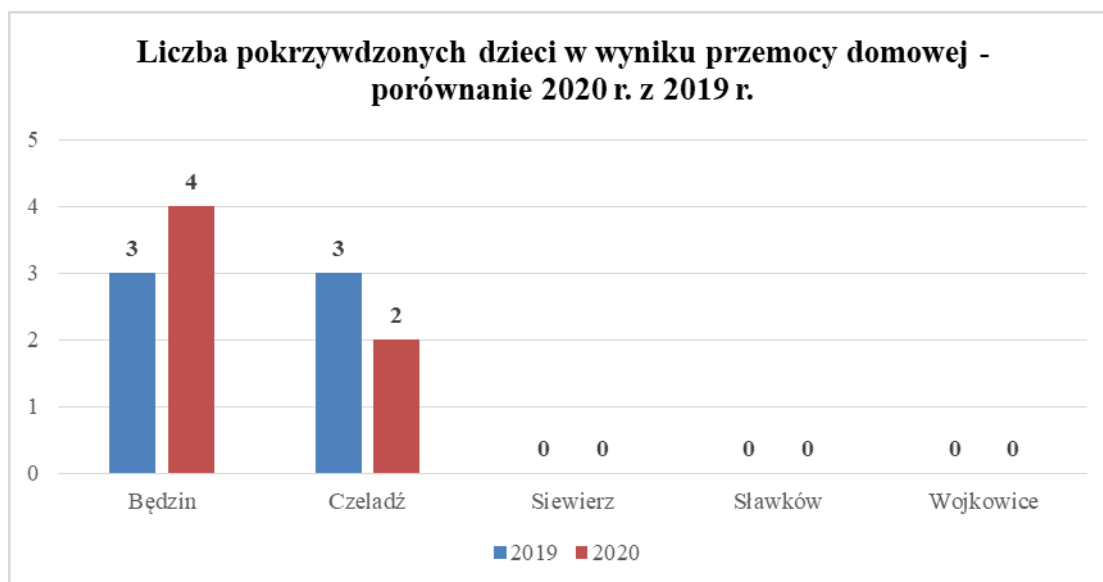
Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Będzinie

Wykres 6 Liczba pokrzywdzonych mężczyzn w wyniku przemocy domowej w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Będzinie

Wykres 7 Liczba pokrzywdzonych małoletnich w wyniku przemocy domowej w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Będzinie

Z informacji przekazanych przez Powiatową Komendę Policji w Będzinie wynika, iż na terenie Powiatu Będzińskiego liczba sprawców przemocy domowej w latach 2018-2020

wyniosła **239** , w tym **203** mężczyzn, **34** kobiety i **2** nieletnich. Z powyższych danych wynika, iż nadal sprawcami przemocy domowej są najczęściej mężczyźni.

Na terenie Powiatu Będzińskiego każdy z ośmiu ośrodków pomocy społecznej posiada zespół interdyscyplinarny. Posiedzenia zespołów powinny odbywać się niż jeden raz na trzy miesiące. Poniższe zestawienie wskazuje częstotliwość spotkań poszczególnych Zespołów Interdyscyplinarnych w latach 2018-2020.

Tabela 2. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

Nazwa ośrodka pomocy społecznej	2018r.	2019r.	2020r.
MOPS Będzin	4	5	3
MOPS Czeladź	4	4	1
MOPS Wojkowice	4	4	4
MOPS Sławków	4	4	4
OPS Bobrowniki	4	4	4
OPS Psary	4	4	4
OPS Siewierz	4	4	4
OPS Mierzęcice	4	4	3
Łącznie	32	33	27

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu

Z informacji przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu wynika, iż zmniejszyła się również liczba sporządzonych przez pracowników socjalnych formularzy „Niebieska Karta”. W 2018r. pracownicy socjalni sporządzili **106** formularzy „Niebieska Karta”, w 2019r. – **85**, natomiast w 2020r. - **81**. Powyższe dane zostały ujęte w Tabeli Nr 2.

Tabela 3

Zestawienie – liczba formularzy „Niebieska Karta” sporządzonych przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
<i>Liczba „Niebieskich Kart” sporządzonych przez pracowników socjalnych Powiatu ogółem</i>	106	85	81
<i>Będzin</i>	30	21	25
<i>Czeladź</i>	32	35	27
<i>Wojkowice</i>	2	6	0

<i>Sławków</i>	12	3	1
<i>Mierzęcice</i>	4	1	0
<i>Psary</i>	2	2	2
<i>Siewierz</i>	8	9	16
<i>Bobrowniki</i>	16	8	10

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej Powiatu Będzińskiego

W Sądzie Rejonowym w Będzinie I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w latach 2018 - 2020 orzeczono **5** wyroków pozbawienia wolności w zawieszeniu ze zobowiązaniem wskazanego do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. Ponadto orzeczono **44** wyroki pozbawienia wolności z art. 207 kk.

W 2018r. w Ośrodku Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie poradnictwem (psychologicznym i pedagogicznym) objęto **66** osób doświadczających przemocy w rodzinie. Ponadto indywidualnymi oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi objęto **18** sprawców przemocy. W 2019r. łącznie wsparciem objęto **114** osób doświadczających przemocy w rodzinie (poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne). Indywidualne oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzono z **33** osobami stosującymi przemoc w rodzinie. W 2020r. z poradnictwa w Ośrodku skorzystało **79** osób, natomiast z indywidualnych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych skorzystało **20** sprawców przemocy. Z powyższych danych wynika, iż zwiększa się liczba osób - sprawców przemocy w rodzinie, którzy korzystają z tej formy wsparcia.

Na podstawie zebranych danych przekazanych przez instytucje działające na terenie Powiatu można zauważyć, że problem przemocy jest w dalszym ciągu aktualny. Nastąpił wzrost liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta”. Tym samym odnotowano większą liczbę ofiar przemocy w rodzinie. Niezaprzeczalnym pozostaje fakt, że przemoc dotyka zazwyczaj osoby słabsze, czyli kobiety i dzieci. Niepokojące jest natomiast to, iż coraz większa liczba ofiar przemocy w rodzinie to osoby nieletnie. W dalszym ciągu pozostaje duża liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego. Na uwagę zasługuje również fakt, że coraz więcej osób - sprawców przemocy w rodzinie decyduje się na udział w indywidualnych oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Może to stanowić punkt odniesienia do realizacji Powiatowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach nie ograniczających wolności.

4.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod analizy strategicznej. Polega ona na zaszeregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy:

- **S (Strengths)** – **mocne strony**, pozytywne czynniki wewnętrzne, które będą sprzyjać rozwojowi programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego
- **W (Weaknesses)** - **słabe strony**, negatywne czynniki wewnętrzne, wszystko to co stanowi barierę w rozwoju programu przeciwdziałania przemocy
- **O (Opportunities)** – **szanse**, pozytywne czynniki zewnętrzne, wszystko co stwarza szanse korzystanej zmiany
- **T (Threats)** – **zagrożenia**, negatywne czynniki zewnętrzne, wszystko co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Będzińskim.

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none">• Funkcjonowanie na terenie Powiatu zespołów interdyscyplinarnych,• Dobrze rozwinięta sieć instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,• Wykwalifikowana, stale doskonaląca się kadra pomocy społecznej,• Bardzo dobra współpraca instytucji działających na rzecz rodzin,• Dostępność nieodpłatnego poradnictwa psychologicznego i prawnego,• Realizacja na terenie Powiatu programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy,	<ul style="list-style-type: none">• Zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości przez istniejące mity i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie,• Małe zainteresowanie sprawców przemocy programem korekcyjno-edukacyjnym,• Niedostateczna ilość środków finansowych,• Brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie Powiatu,• Brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą,

<ul style="list-style-type: none"> • Kampanie społeczne (krajowe, wojewódzkie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt mała ilość programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany w prawie umożliwiające skuteczniejsze przeciwdziałanie przemocy, • Realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, • Wzrost świadomości społecznej, • Kampanie informacyjne podnoszące poziom wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy i placówek zapewniających pomoc, • Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej oferującego kompleksową pomoc i schronienie osobom doświadczającym przemocy domowej, • Specjaliści pracujący z rodziną, podnoszący swoje kwalifikacje zawodowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierność i bezradność rodzin w rozwiązywaniu problemów, • Poczucie bezkarności wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, • Negatywne wzorce zachowań społecznych, • Niechęć rodzin do podjęcia współpracy, • Brak motywacji sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, • Brak placówki zapewniającej całodobową specjalistyczną pomoc.

5. Założenia Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany na lata 2021 - 2025. Opracowany Program jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami obowiązującymi w Powiecie Będzińskim, jak również w województwie śląskim, tj.:

- Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Będzińskiego na lata 2021 - 2025,
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.

Podstawą programu jest zasada interdyscyplinarności która zakłada, że wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy muszą być zaplanowane i wdrażane przez specjalistów, będących przedstawicielami różnych instytucji. Istotne znaczenie ma tutaj koordynacja działań i rzeczywista współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny będącej w kryzysie.

Program cechuje także:

1. **Systemowość** – rozumianą jak możliwość rozwoju spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy w oparciu o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Ogniwem tego systemu są pracownicy ośrodków zaangażowani bezpośrednio w pomoc poszczególnym członkom rodziny uwięzionej w przemoc domową.
2. **Kompleksowość** – przemoc została ujęta w Programie jako zjawisko złożone, wieloaspektowe, rozpatrywane w perspektywie: prawnej, psychologicznej, społeczno-bytowej i moralnej. Uwzględnienie tylu aspektów przemocy domowej pozwala na pełniejszą jej diagnozę, na dostrzeżenie jej skutków i konsekwencji. Szerszy kontekst zjawiska wskazuje także więcej możliwości oddziaływania celem zapobiegania przemocy.
3. **Efektywność** – program zakłada pełną realizację celów i priorytetów działań w oparciu o rzetelną diagnozę problemu oraz dokładne poznanie zjawiska. Program wymaga monitorowania i ewaluacji.

Założenia oraz cele Programu zostały określone zgodnie z wytycznymi zawartymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto cele odpowiadają zadaniom przypisanym dla powiatów w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.

Cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy domowej jak i ochronie ofiar

przemocy w rodzinie. Program kierowany jest zarówno do rodzin jak i osób zajmujących się profesjonalnie udzielaniem pomocy osobom uwikłanym w przemoc, jak również sprawcom przemocy.

Zgodnie z wytycznymi Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Program skierowany jest przede wszystkim do:

- osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów pozostających w związkach nieformalnych, osób w podeszłym wieku, osób niepełnosprawnych,
- osób stosujących przemoc w rodzinie (sprawców przemocy),
- świadków przemocy w rodzinie,
- pracowników instytucji i służb zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia dla osób doświadczających przemocy,
- organizacji pozarządowych,
- społeczności lokalnej.

6. Cele Programu i kierunki działania

Na podstawie analizy zebranego materiału, jak również diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego został wyznaczony cel priorytetowy Programu oraz cele szczegółowe. Kierunki działań przypisane do poszczególnych celów szczegółowych skorelowane są z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i określają grupy odbiorców, do których są skierowane. Obejmują cztery obszary:

1. Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Obszar: Ochrona i pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej.
3. Obszar: Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Obszar: Zwiększenie kompetencji służb zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Cel priorytetowy:

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród mieszkańców Powiatu

Kierunki działania:

1. Opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy domowej.
2. Propagowanie i upowszechnianie ogólnopolskich kampanii profilaktycznych.
3. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Prowadzenie zajęć o charakterze terapeutycznym, psychologicznym i edukacyjnym dla rodziców np. poprzez organizowanie warsztatów i treningów kompetencji wychowawczych, umiejętności społecznych i komunikacyjnych.

2. Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych wobec ofiar przemocy

Kierunki działania:

1. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy - utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej

2. Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.
3. Zapewnienie ofiarom przemocy poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.
5. Aktualizowanie bazy danych podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na stronie internetowej PCPR.

3. Zwiększenie skuteczności i dostępności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Kierunki działania:

1. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
2. Prowadzenie indywidualnych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców.
3. Monitorowanie zachowań sprawców przemocy po zakończeniu Programu.
4. Aktualizowanie bazy teled adresowej podmiotów realizujących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy na stronie internetowej PCPR.

4. Podnoszenie kompetencji kadr pomocy społecznej realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Kierunki działania:

1. Udział w szkoleniach, konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, m.in. poprzez superwizje, coach, grupy wsparcia.

5. Wzmacnianie współpracy z instytucjami i innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Kierunki działania:

1. Organizowanie interdyscyplinarnych spotkań i warsztatów.
2. Utrzymywanie stałej korespondencji z Policją, ośrodkami pomocy społecznej, sądem, prokuraturą i innymi instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w celu wymiany informacji i doświadczeń.

Cel szczegółowy Nr 1

Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród mieszkańców Powiatu, prowadzenie profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy

<i>Działania realizowane w ramach celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację działań</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>
1. Opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy domowej.	PCPR OWDiR	2021-2025 praca ciągła	- liczba opublikowanych materiałów, ulotek informacyjnych,
2. Propagowanie i upowszechnianie ogólnopolskich kampanii profilaktycznych	PCPR OWDiR	2021-2025 praca ciągła	- liczba kampanii profilaktycznych o zasięgu ogólnopolskim
3. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	OWDiR placówki oświatowe z terenu Powiatu	2021-2025 praca ciągła	- liczba programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży; - liczba dzieci biorących udział w programach,
4. Prowadzenie zajęć o charakterze terapeutycznym, psychologicznym i edukacyjnym dla rodziców np. poprzez organizowanie warsztatów i treningów kompetencji wychowawczych, umiejętności społecznych i komunikacyjnych.	OWDiR OPSy z terenu Powiatu	2021-2025	- liczba osób dorosłych biorących udział w warsztatach; - liczba zorganizowanych warsztatów

Cel szczegółowy Nr 2**Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych wobec ofiar przemocy**

<i>Działania realizowane w ramach celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację celów</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>
1. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy - utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	PCPR Starostwo Powiatowe w Będzinie	2021	
2. Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej	PCPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2021-2025	- liczba osób korzystających z OIK
3. Zapewnienie ofiarom przemocy poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego.	OWDiR OIK	2021-2025	- liczba osób objętych poradnictwem, - liczba i rodzaj udzielonych porad
4. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.	PCPR	2021-2025	- liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy
5. Aktualizowanie bazy danych podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na stronie internetowej PCPR.	PCPR	2021-2025	- liczba podmiotów realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy Nr 3**Zwiększenie skuteczności i dostępności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie**

<i>Działania realizowane w ramach celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację celów</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>
1. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	PCPR Zakład Karny w Wojkowicach OPSy z terenu Powiatu Sąd Rejonowy w Będzinie	2021-2025 (trzeci kwartał roku kalendarzowego)	- liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych, - liczba osób uczestniczących w programie
2. Prowadzenie indywidualnych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców.	OWDiR	2021-2025 praca ciągła, w zależności od potrzeb	- liczba osób korzystających z indywidualnych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
3. Monitorowanie zachowań sprawców przemocy po zakończeniu Programu.	PCPR OPSy Komenda Policji Sąd	2021-2025 praca ciągła	- liczba osób, które po ukończeniu Programu zaprzestały stosowania przemocy w rodzinie
4. Aktualizowanie bazy teleadresowej podmiotów realizujących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy na stronie internetowej PCPR.	PCPR	2021-2025 (do 15 lipca każdego roku)	- liczba informatorów przekazanych do sądu, prokuratury, OPSów z terenu Powiatu.

Cel szczegółowy Nr 4			
Podnoszenie kompetencji kadr pomocy społecznej realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
<i>Działania realizowane w ramach celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację celów</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>
1. Udział w szkoleniach, konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	PCPR OIK OWDiR	2021-2025	- liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach; - liczba odbytych szkoleń
2. Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, m.in. poprzez superwizje, coach, grupy wsparcia.	OWDiR	2021-2025	- liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów; - liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach, warsztatach
Cel szczegółowy Nr 5			
Wzmacnianie współpracy z instytucjami i innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
<i>Działania realizowane w ramach celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację celów</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>
1. Organizowanie interdyscyplinarnych spotkań i warsztatów w celu wymiany informacji i podejmowanie wspólnych działań mających na celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	PCPR OPSy z terenu Powiatu	2021-2025 praca ciągła	- liczba zorganizowanych spotkań,

2. Utrzymywanie stałej korespondencji z Policją, ośrodkami pomocy społecznej, sądem, prokuraturą, i innymi instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w celu wymiany informacji i doświadczeń	PCPR Powiatowa Komenda Policji Sąd Rejonowy OPSy z terenu Powiatu Zakład Karny w Wojkowicach	2021-2025 praca ciągła	
---	---	---------------------------	--

7. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie corocznie na podstawie sprawozdania, które będzie obejmowało zakres wykonania poszczególnych zadań przypisanych wszystkim podmiotom odpowiedzialnym za realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, przede wszystkim:

- form pomocy udzielanych osobom doświadczającym przemocy domowej,
- podjętych działań korekcyjno-edukacyjnych skierowanych do sprawców przemocy domowej,
- podjętych działań profilaktycznych i edukacyjnych zmierzających do uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- form współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kompleksowe roczne sprawozdanie z realizacji Programu Rada Powiatu Będzińskiego przyjmie w drodze Informacji.

8. Finansowanie Programu

Źródło finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025 stanowią będą środki pochodzące z:

- budżetu powiatu będzińskiego (w tym z budżetu jednostek organizacyjnych powiatu),
- dotacji z budżetu państwa w ramach dofinansowania realizacji zadań własnych
- dotacji z budżetu państwa w ramach dofinansowania realizacji zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat,
- funduszy europejskich.

Zakończenie

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025r. powstał przy współpracy instytucji, które realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Wieloletnia współpraca w tym zakresie pokazuje, jak ważne jest zaangażowanie i wymiana doświadczeń w celu realizacji założeń, które przyczyniają się do zwiększenia efektywności systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Będzińskiego.

Program jest skierowany do mieszkańców Powiatu Będzińskiego. Odbiorcami są zarówno osoby doświadczające przemocy domowej, jak również osoby stosujące przemoc wobec bliskich. Część teoretyczna Programu stanowi kompendium wiedzy, które może służyć zwiększeniu świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu będących świadkami przemocy.

W opracowanym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zostały wyznaczone kierunki działań w obrębie czterech obszarów, których realizacja pozwoli na systematyczne i zaplanowane dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów. Zostały również wyodrębnione podmioty odpowiedzialne za realizację zadań.

Spis wykresów i tabel

Spis wykresów:

- Wykres 1: Liczba sporządzonych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w województwie śląskim w latach 2018-2020**
- Wykres 2: Zestawienie – liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową w latach 2018-2020**
- Wykres 3: Zestawienie – liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2018-2020**
- Wykres 4: Liczba sporządzonych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020**
- Wykres 5: Liczba pokrzywdzonych kobiet w wyniku przemocy domowej w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020**
- Wykres 6: Liczba pokrzywdzonych mężczyzn w wyniku przemocy domowej w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020**
- Wykres 7: Liczba pokrzywdzonych małoletnich w wyniku przemocy domowej w Powiecie Będzińskim w latach 2019-2020.**

Spis tabel:

- Tabela 1. Rodzaje i skutki przemocy w rodzinie**
- Tabela 2. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020**
- Tabela 3. Zestawienie - liczba formularzy Niebieska Karta sporządzonych przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu w latach 2018-2020.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych powiatu należy w szczególności „opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XXV/293/2021
Data dokumentu	2021-04-26
Organ wydający	Rada Powiatu Będzińskiego
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025
Identyfikator dokumentu	8A25AC94-8D17-4AE9-A40B-8D9F825EA7A0

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-2014339187
Numer seryjny	34BE59CA4D2154E7B7FD62FEDE24F48A70F5D87A
Osoba podpisująca	Jan Bogusław Powąłka
Instytucja	Starostwo Powiatowe w Będzinie
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	2021-04-26 11:24:00
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL